

Pre fanúšikov dejín a čísel mám jednu nemilú správu. Nikto nevie presne kedy sa Krištof Kolumbus narodil ani kedy zomrel. Za jeho narodenie sa obvykle uvádza rok 1451 a miestom Janov alias Genova, presnejšie mestská obranná veža a brána v jednom Porta de sant Andrea. Ale ani to nie je isté, keďže aj mesto Calvi na Korzike má pre turistov pripravený jeho rodný dom. Za ďalšie miesto sa udáva Sardínia. Krištof sa pôvodne volal Christoforo a bol synom Domenica de Colomba tkáča a vežového hlásnika súčasne. Podobne sa uvádza že bol aj hostinským. Zaujímavé je, že aj jeho brat bol vežovým hlásnikom. Jeho matkou bola Susanna rodená Fontanarossa pôvodom z Bisagna. Za rok úmrtia sa obvykle udáva 1506 a miestom je Valladolid v Španielsku.

Nik nevie ani ako vyzeral, všetky portréty ktoré sa zachovali vznikli až po jeho smrti a boli vyhotovené na základe opisov. Rovnako aj mnohé scény znázorňujúce jeho činy v Novom svete.

Ako možno viete do námorníctva nastúpil ako bolo obvyklé - ešte ako chlapec v 14 rokoch. Iný zdroj zase tvrdí že mu bolo 10. Začal samozrejme od plavčíka, čo presne táto funkcia obnášala som nenašiel. V tej dobe neexistovala zaoceánska plavba v dnešnom slova zmysle a tak lode na ktorých súžil plávali medzi Afrikou a Britskými ostrovmi. Tvrdí sa že čas na suchej zemi využíval na kreslenie máp a zdokonaľovanie sa vo všetkých oblastiach potrebných pre plavbu na mori vrátane latinčiny, čím si vytvoril možnosť pre štúdium dokumentov. Neskôr sa stal členom cechu kartografov.

Vtedajšia politická situácia Janova bola veľmi nestabilná a jeho rodina mala finančné problémy. Kolumbus vstúpil do služieb francúzskej vlády. Námornícke povolanie bolo v tom období dosť výnosné – žiadna strana nebrala morálku vážne a bez zaváhania prepádali slabo bránené obchodné lode plne naložené žiadaným tovarom. Potom čo premohli ich posádky si medzi sebou rozdelili koristi. Všeobecné označenie pre túto činnosť je buď pirátstvo alebo korzárstvo – podľa toho, na ktorej lodi sa nachádzate.

V dobách pred radarmi nebolo za zlého počasia vidieť či vyhladený cieľ nemá doprovod a pri jednom „záťahu“ Kolumbovu partiu sprievodné lode prekvapili, zajali a dali im na výber: zhorieť na lodi, alebo skočiť. Zvolili si skočiť. Kolumbus mal šťastie a s pomocou dreva priplával 15. 8. 1476 k Portugalskému pobrežiu pri meste Sagres vzdialenému 4 míle. V tej dobe mal pravdepodobne 25 rokov.

Usadil sa v Lisabone kde už žil jeho mladší brat Bartolomej. Živil sa ako kníhkupec a kreslič máp. Oženila sa s miestnou šľachticou Felipou z rodu Moniz-Pestrello čím získal potrebné konexie na kráľovskom dvore.

Od jeho priplávania neubehol ani rok a mal potrebné zdroje aby mohol uskutočniť plavbu na sever Európy. Jeho cieľ nebolo nič menšie než Koniec sveta – ostrov Thule. Tam sa dozvedel čo potreboval: že 100 námorných míľ (dnes 300 km) na Západ je ešte jedna obrovská krajina ktorú Islandčania tradične nazývali Gronland. Už v tej dobe existovali mapy zachytávajúce polohu Islandu a Grónska ale všetci známi moreplavci sa do Indie pokúšali dostať južnou trasou okolo Afriky. On jediný si myslel že západná cesta by bola kratšia. Samozrejme sa na Gronland vyplavil ale našiel ho inde než mu bolo oznámené. Súčasne sa dopracoval aj k dejinám oblasti na ktoré teraz nemáme čas. Mám tu fotku mapy pochádzajúcej z roku 1400 a vyhotovenú pre koncil v Bazileji kde sa nachádza aj Grónsko a New Foundland avšak Kolumbus o nej pravdepodobne nevedel. Podľa výskumov je pravá.

Snáď najcennejším poznatkom ktorý si z tejto plavby odnieslo bol fakte, že cez Atlantický oceán sa dá dostať ale v Španielsku a Portugalsku bol pravdepodobne jediný čo to vedel. Svoje ďalšie plány považoval za tajné. Získaval ďalšie údaje od námorníkov a najcennejším bola informácia od námorníka ktorý povedal že 450 míľ na západ od ostrova St. Vincente vylovil drevo opracované bez použitia

železných nástrojov alebo o gigantických stonkách cukrovej trstiny ktoré ukázal aj kráľovi. Prípadne o nálezoch mŕtvol z originálne zdeformovanými lebkami na Azorských ostrovoch.

Dnes sa vie že väčšina teoretických údajov ktoré získal bola prinajlepšom nepresná a on si ich ešte poplietol. Vedel o výpočte obvodu zeme na rovníku od araba Al Faganiho, ktorý ho stanovil na približne 40 000 kilometrov v arabských míľach. Pomýlil sa len o 25 km a 880 metrov. Arabská míľa má 1973,5 m avšak Kolumbus to prehliadol a počítal z talianskou o dĺžke 1477,5 metra. Čím zmenšil všetky merania na $\frac{3}{4}$ skutočnosti. Nie je isté či chyba bola neúmyselná alebo sa domnieval že menšie čísla presvedčia kráľa viac. Ostatné údaje boli horšie – všade sa učilo že na západ od Atlantiku je Ázia čo vychádzalo z informácií od Marca Pola. Takto to pokračovalo ďalej.

Približne v tomto období si aj zmenil meno na Christobal Colón.

Svoje plány prezentoval pre kráľom Jánom II. ale neuspel. Dozvedel sa že Ján má vo svojich archívoch mapu z trasou po ktorej chcel plávať. Získanie jej kópie neurobil legálne a tak z Portugalska utiekol.

V Španielsku to aj pre pretrvávajúcu vojnu proti Grenade nemal ľahké nakoniec uspel a 3. 8. 1492 vyplával z prístavu Palos s tromi loďami – Santa Maria, Pinta a Nina. Ak Vás tom zaujíma tak lode boli na dnešné pomery malé – Vlajková loď Santa Maria mala dĺžku 34,5m a 3 sťažne, ostatné boli ešte menšie. Ich posádky mali dovedna cca 110 – 120 námorníkov. Štvrtinu posádok tvorili trestanci. Rutinná plavba na kanárske ostrovy im trvala mesiac a na západ vyrazili až 6. 9. Podľa výpočtov ktoré boli od počiatku chybné tu bola totiž vzdialenosť medzi kontinentmi najmenšia. Keď sa pozriete na mapu. v skutočnosti si nemohol vybrať o veľa horšie. Pri tejto plavbe si viedol prvý skutočný lodný denník v dejinách – v dvoch dvoch verziách – prvú falošnú pre posádku kde skracoval vzdialenosti a druhú skutočnú pre seba a ďalšie použitie. Uviedol veľmi presné fakty vrátane chýbajúcich morských príšer. Jeho trasa na 28 °; SZŠ mu zabezpečila stále pasáty do plachiet a tak doplával k cieľu už v noci na 12. 10. 1492. Týmto dňom sa súčasne začína Novovek v západnej historiografii, čo nie je veľmi vzdialené nášmu 1526.

Ostrov ktorý našiel pomenoval San Salvador. Dnes sa volá Guanahani a patrí medzi Bahamské súostrovie a nachádza sa 800 km od Floridy. Predpokladal že dorazil do Indie a tak miestnych označil za Indiánov, čo im aj zostalo. Pri menších plavbách a hľadaní Veľkého chána však prišiel o vlajkovú loď a tak na cestu naspäť nemohol zobrať všetkých. Založil preto na Haiti kolóniu Villa de la Navidad. Nik neprežil.

Cestou naspäť zvolil novú trasu na Azorské ostrovy ale mal problémy z počasím a nebolo ďaleko od potopenia oboch lodí. Musel však zanechať posolstvo o svojom víťazstve a tak spísal všetky informácie a zabalené ich vhodil do mora. Tam aj zostali. Ako vidíte rôzne mapy zachytávajú trasy jeho plavieb inak, a to sú len dve.

Svoj príchod do španielska a Portugalska si presne naplánoval. Pomstil sa Jánovi II. ktorý ho považoval za blázna.

Následne nastali územné spory o objavené územia ktoré vyriešil pápež Alexander VI. Borgia v slávnej zmluve z Tordesillas zo 7. 6. 1494 keď západ od 38° Západnej dĺžky prisúdil Španielsku a východ Portugalsku, ale ako viete toto číslo nebolo konečné.

25. 9. 1493 tentokrát s plnou podporou panovníka vyrazil so 17 loďami s posádkou 1500 ľudí z Cádiz na kolonizáciu Nového sveta. Na Haiti ktoré pomenoval La Espanola založil mesto Izabela podľa kráľovnej avšak Indiáni tentokrát kládli tvrdý odpor. Nenašlo sa ani toľko zlata o akom všetci snivali.

Všetky problémy čo vznikli prisúdili jemu. Na internete je mnoho viac či menej dôveryhodných informácií o zverstvách ktoré sa v kolóniách diali a sú mu priamo či nepriamo prisudzované.

Po troch rokoch sa z výpravy vrátil.

Kráľovský pár ho ubezpečil o plnej podpore a financoval ďalšiu výpravu.

Tá vyrazila 30. 5. 1498 zo Sanlúcaru de Barrameda zo šiestimi loďami. Rozdelil svoju flotilu – polovicu poslal priamo k San Domingu založenému jeho bratom v Novom svete a z druhou vyrazil k pobrežiu Južnej Ameriky. Kde objavil dnešnú Venezuelu. Podľa obrovskej delty Orinoka o rozlohe 40 000 km² čo je 10 krát viac ako Dunaj predpokladal obrovskú a neznámu pevninu. Napriek pozvaniam od domorodcov sa ponáhľal na La Española a titul objaviteľa Ameriky si teda uzurpoval Amerigo Vespucci o rok na to. Pôvodne sa Amerikou volala len jej južná časť, neskôr sa to rozšírilo na celý Nový svet.

Osadníci v La Española nemali záujem vyskúšať miestne plodiny a túžili po nedostatkovom jačmeni a pšenici z domova. Taktiež neodolali neustálym vojnám z domorodcami, ani ich ženám a spoznali syfilis. Následnú vzburu sa Kolumbusov brat rozhodol tvrdo potlačiť dennými popravami. Sťažnosti na kráľovskom dvore sa dočkali odozvy. Úradníci pochopili že Kolumbus ako admirál oceánskeho mora je dobrý ale ako správca a regent nanič. Aby odškodnil panovnícky pár za chýbajúce nálezy zlata poslal im niekoľko lodí z Indiánmi určenými za otrokov. Panovník odmietol takýto obchod. Za nového guvernéra bol menovaný Francisco Bobadilla s ktorým Kolumbus a jeho bratia nesúhlasili, za čo ich dal spútať a v reťaziach došiel až pred kráľa.

Ako náhradu za guvernérstvo mal mať pokoj a blahobyt až do smrti ale už nikdy sa nesmel do Nového sveta vrátiť.

Panovníkov po čase zaujal novým nápadom hľadať priechod do neznámych morí za svetom čo našiel, čo podporili aj zosadením guvernéra Bobadilla a nahradili jeho priaznivcom Donom Drayom Nicolásom de Ovanda.

Na 4 a poslednú výpravu vyplával z Cádiz 9. 5. 1502 zo 4 loďami o 140 členoch posádky. V tej dobe mal pravdepodobne 51 rokov a bol považovaný za starého muža, ktorému k zdraviu nepomohli ani prekonané neznáme choroby. Plavba za oceán mu teraz kvôli počasiu trvala až 2,5 roka. Na pobrežie vystúpili 7. 11. 1504 v dnešnej Kostarike a po prvý krát stál na kontinente.

Podľa všetkého nikdy nepochopil že Nový svet ktorý objavil, je skutočne Nový.

Medzičasom prebehol aj pokus o jeho vyhlásenie za svätého, avšak neúspešne.

Na záver ešte jeden jeho výrok:

More dáva všetkým novú nádej tak, ako spánok dáva sny.